

**Dómsmálaráðuneyti,
sent rafrænt**

Reykjanesbær, 23.10.2026

Efni: Umsögn Félags yfirlögregluþjóna um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögreglulögum nr. 90/1996 og fleiri lögum (skipulagsbreytingar hjá lögreglu).

Þann 09. október 2026 var félagið upplýst um að drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögreglulögum nr. 90/1996 og fleiri lögum (skipulagsbreytingar hjá lögreglu) hefðu verið birt í Samráðsgátt stjórnvalda. Félag yfirlögregluþjóna hefur farið yfir frumvarpsdrögin og fengið ábendingar frá félagsmönnum og vill koma eftirfarandi athugasemdum sem og tillögum á framfæri.

Almennt

Félagið tekur undir mikilvægi þess að lögreglan búi við skipulag sem styður við öfluga löggæslu, rannsóknir, almannavarnir og öryggi samfélagsins. Jafnframt tekur félagið undir markmið frumvarpsins um að efla faglega getu lögreglu, styrkja sérhæfingu og bæta nýtingu mannafla og fjármuna.

Stjórn félagsins kom því á framfæri við dómsmálaráðuneytið að það er upplifun okkar félagsmanna að okkar starfsstig séu ekki með þegar kemur að stórum, mikilvægum atriðum tengt málefnum lögreglunnar þegar skipan starfshópsins var kunngjör. Erindi það var móttakið en ekkert svar.

Félagsmenn í Félagi yfirlögregluþjóna eru daglegir stjórnendur lögreglu í umboði lögreglustjóra og hafa umfangsmikla þekkingu á lögreglunni, málefnum hennar í sinni víðustu mynd og almennt mun dýpri en flestir aðrir.

Félagið telur hins vegar að fyrirliggjandi frumvarp sýni ekki með fullnægjandi hætti fram á að fækkun lögregluembætta úr níu í þrjú muni leysa þær áskoranir sem íslensk lögregla stendur nú frammi fyrir eða leiða til þeirrar eflingar sem stefnt er að. Jafnframt telur félagið að mikilvægar greiningar skorti um áhrif breytinganna á öryggi almennings, löggæslu á landsbyggðinni, viðbragðsgetu og þjóðaröryggi.

Frumvarpið byggir ekki á þeim áskorunum sem faglegar greiningar hafa bent á
Á undanförunum árum hafa verið unnar umfangsmiklar greiningar á stöðu löggæslu á Íslandi, þar á meðal *Skýrsla innanríkisráðherra um grundvallarskilgreiningu löggæslu á Íslandi* og *Mannaafلاغreining RLS 2024* fyrir árin 2025–2035.

Í þessum greiningum eru megináskoranir lögreglunnar skilgreindar sem:

- skortur á mannafla
- aukin þörf fyrir sérhæfingu
- skortur á fjárfestingu í innviðum
- takmörkuð rannsóknargeta
- áskoranir í viðbragðsgetu
- aukið verkefnaálag vegna breytts samfélags og nýrra tegunda brota

Í mannaflagreiningu ríkislögreglustjóra kemur fram að verulegur skortur sé á lögreglumönnum og að núverandi mönnun standi ekki undir þeim þjónustu- og öryggisviðmiðum sem stjórnvöld hafa sett sér. Þar er jafnframt bent á að verulega þurfi að fjölga lögreglumönnum á næstu árum til að mæta framtíðarþörfum. Þessar greiningar benda fyrst og fremst á þörf fyrir uppbyggingu en ekki að núverandi fjöldi lögregluembætta sé meginorsök vandans.

Félagið telur því að frumvarpið skorti skýra tengingu við þær faglegu greiningar sem fyrir liggja um stöðu og þarfir lögreglunnar.

Skortur á kostnaðar- og ábatagreiningu

Félagið telur verulegan annmarka á frumvarpinu að ekki liggi fyrir heildstæð kostnaðar- og ábatagreining á þeim breytingum sem lagðar eru til.

Ekki liggja fyrir upplýsingar um:

- heildarkostnað við sameiningu embætta
- kostnað við breytingastjórnun og innleiðingu
- áhrif á stjórnunarkostnað
- væntanlegan fjárhagslegan ávinning
- áhrif breytinganna á daglega starfsemi lögreglu á innleiðingartíma

Þar sem um er að ræða umfangsmestu skipulagsbreytingar hjá lögreglu í áratugi telur félagið rétt að Alþingi hafi aðgang að ítarlegum og gagnsæjum upplýsingum um kostnað, áhættu og væntanlegan ávinning áður en endanleg ákvörðun er tekin.

Áhrif á löggæslu á landsbyggðinni

Félag yfirlögregluþjóna hefur sérstakar áhyggjur af áhrifum breytinganna á löggæslu, sérstaklega utan höfuðborgarsvæðisins.

Í frumvarpinu kemur fram að breytingarnar eigi hvorki að leiða til fækkunar lögreglustöðva né skerðingar á staðbundinni þjónustu.

Þrátt fyrir það liggur ekki fyrir hvernig tryggja eigi að ákvarðanataka, forgangsöröðun verkefna og ráðstöfun fjármuna verði áfram í nægilegri nálægð við þau samfélög sem lögreglan þjónar.

Landsbyggðin býr við allt aðrar aðstæður en stærstu þéttbýlissvæðin. Þar skipta miklar vegalengdir, veðurfar, dreifð byggð og takmarkað aðgengi að öðrum neyðarúrræðum miklu máli. Við slíkar aðstæður hefur staðbundin þekking lögreglunnar, nán tengsl við íbúa, sveitarfélög og viðbragðsaðila verið einn af hornsteinum farsællar löggæslu.

Félagið telur að ekki hafi verið sýnt fram á með fullnægjandi hætti hvaða áhrif stækkun umdæma og fækkun embætta geti haft á:

- viðbragðstíma
- rannsóknargetu á landsbyggðinni
- aðgengi almennings að þjónustu
- samstarf við sveitarfélög
- mönnun og ráðningar utan höfuðborgarsvæðisins
- getu lögreglu til að viðhalda staðbundinni þekkingu og tengslum við samfélagið

Þjóðaröryggi og breytt öryggisumhverfi

Félag yfirlögregluþjóna telur nauðsynlegt að frumvarpið sé metið í ljósi þeirra öryggisáskorana sem Ísland stendur frammi fyrir á komandi árum.

Á undanförunum árum hefur öryggisumhverfi Evrópu tekið miklum breytingum. Við blasir aukin skipulögð brotastarfsemi, netógnir, áskoranir tengdar mikilvægum innviðum, aukin áhersla á almannavarnir og aukin óvissa í alþjóðlegu öryggisumhverfi. Jafnframt hefur mikilvægi samfélagslegs viðnámsþróttar og viðbragðsgetu orðið sífellt skýrara.

Lögreglan gegnir lykilhlutverki í innra öryggi ríkisins. Hlutverk hennar snýr ekki aðeins að hefðbundinni löggæslu heldur einnig að almannavörnum, stjórnun viðbragða við neyðarástandi, vernd mikilvægra innviða og samstarfi við aðra viðbragðsaðila.

Félagið telur að ekki hafi verið sýnt fram á hvernig fyrirhuguð skipulagsbreyting muni hafa áhrif á:

- viðbragðsgetu lögreglu vegna stórra atburða og hamfara
- samhæfingu lögreglu og almannavarna
- vernd mikilvægra innviða
- getu lögreglu til að bregðast við fjölþættum öryggisógnum
- heildargetu lögreglunnar til að mæta breyttum öryggisáskorunum framtíðarinnar

Að mati félagsins ættu slíkar greiningar að liggja fyrir áður en ráðist er í jafn umfangsmiklar breytingar á einni af lykilstofnunum innra öryggis ríkisins.

Sérstakar athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

Við 2. gr. frumvarpsins (5. gr. lögreglulaga)

Starfsemi ríkislögreglustjóra

Félag yfirlögregluþjóna bendir á að í upptalningu þeirra verkefna sem heyra undir embætti ríkislögreglustjóra er ekki sérstaklega getið um sérsveit lögreglu. Að mati félagsins er löngu tímabært að lögfesta með skýrum hætti stöðu og hlutverk sérsveitarinnar í lögreglulögum.

Sérsveitin gegnir lykilhlutverki í viðbragðsgetu íslenska ríkisins gagnvart alvarlegum öryggisógnum, hryðjuverkaógn, vopnuðum atvikum, gíslatökum og öðrum

sérhæfðum verkefnum sem almenn lögregla ræður ekki við án sérstakrar þjálfunar og búnaðar. Mikilvægt er að starfsemi hennar byggist á skýrum lagagrunni líkt og önnur meginverkefni lögreglu.

Félagið leggur því til að sársveit lögreglu verði sérstaklega tilgreind meðal þeirra verkefna sem ríkislögreglustjóri ber ábyrgð á.

Við 3. gr. frumvarpsins

Hæfisskilyrði aðstoðarlögreglustjóra

Félag yfirlögregluþjóna telur mikilvægt að embætti aðstoðarlögreglustjóra séu aðgengileg einstaklingum með fjölbreytta stjórnunar- og lögreglureynslu. Félagið telur því ekki nauðsynlegt að lögbundið sé að einn aðstoðarlögreglustjóri hverju sinni uppfylli það sértæka menntunarskilyrði sem fram kemur í f-lið 2. mgr. 28. gr. laganna um embættispróf eða grunnnám ásamt meistaraprófi í lögum.

Í nútíma lögreglustarfi reynir í vaxandi mæli á rekstrarstjórnun, mannauðsstjórnun, stefnumótun, breytingastjórnun og faglega forystu. Mikilvægt er að ráðherra og veitingarvaldshafi hafi svigrúm til að velja hæfasta einstaklinginn á grundvelli heildarmats á reynslu, leiðtogaþæfni og faglegri þekkingu fremur en að lögbundin krafa um lögfræðimenntun takmarki þann hóp sem kemur til greina.

Við 11. gr. frumvarpsins

Þátttaka annarra aðila í kostnaði vegna sérstaks löggæsluviðbúnaðar

Félag yfirlögregluþjóna telur rétt að skoðað verði hvort sveitarfélög, í þeim tilvikum þegar þau standa fyrir viðburðum eða hátíðum sem kalla á verulega aukinn lögregluviðbúnað, taki þátt í þeim viðbótarkostnaði sem af slíkri löggæslu hlýst.

Sama sjónarmið á við um einkaaðila eða félagasamtök sem standa fyrir stórum íþróttaviðburðum eða öðrum samkomum þar sem reynsla eða áhættumat gefur tilefni til sérstaks lögregluviðbúnaðar vegna öryggisgæslu, skríslæti eða hættu á röskun allsherjarreglu.

Markmið slíkrar heimildar væri ekki að draga úr almennri skyldu lögreglu til að tryggja öryggi og allsherjarreglu, heldur að stuðla að sanngjarnri kostnaðarskiptingu þegar sérstök starfsemi eða viðburðir kalla á umframúræði sem annars myndu ganga

á takmarkað fjármagn löggæslunnar og hafa áhrif á þjónustu við almenning annars staðar.

Tillögur Félags yfirlögreglupjóna

Félag yfirlögreglupjóna leggur til að eftirfarandi atriði verði tekin til frekari skoðunar áður en frumvarpið hlýtur endanlega afgreiðslu:

1. Fram fari sjálfstætt áhrifamat

Unnið verði óháð áhrifamat sem metur áhrif breytinganna á þjónustu við almenning, viðbragðsgetu, rannsóknarstarfsemi, löggæslu á landsbyggðinni, þjóðaröryggi og starfsmannahald.

2. Lögð verði fram heildstæð kostnaðar- og ábatagreining

Alþingi fái ítarlegar upplýsingar um kostnað við framkvæmd breytinganna, rekstraráhrif þeirra og væntanlegan fjárhagslegan og faglegan ávinning. Fyrir félagsmönnum blasir það við í umræðu tengt fjárlögum annars vegar að verulega vantar uppá fjármögnun lögreglunnar.

3. Fram fari sérstakt mat á áhrifum á landsbyggðina

Sérstök greining verði unnin á áhrifum breytinganna á dreifbýli og minni byggðarlög, meðal annars varðandi viðbragðstíma, þjónustustig, rannsóknargetu og samstarf við sveitarfélög.

4. Innleiðing verði tengd uppbyggingu lögreglunnar

Samhliða öllum skipulagsbreytingum liggi fyrir raunhæf og fjármögnuð áætlun um fjölgun lögreglumanna, eflingu sérhæfingar, rannsóknargetu og innviða í samræmi við fyrirbyggjandi mannaflagreiningar. Jafnframt að ríki fylgi sjálft þeirri stefnu í mannauðsmálum og setji fram raunhæf viðmið með jafn umfangsmiklar breytingar á innra skipulagi lögreglunnar.

5. Metin verði áhrif á þjóðaröryggi og almannavarnir

Fram fari sérstök greining á áhrifum breytinganna á innra öryggi ríkisins, almannavarnir, vernd mikilvægra innviða og viðnámsþrótt samfélagsins.

6. Skýr markmið og mælikvarðar verði skilgreindir

Skilgreind verði mælanleg markmið þannig að unnt verði að meta árangur breytinganna með reglubundnum hætti hvað varðar þjónustu, öryggi, rekstur og starfsemi lögreglu. Félagið kallar eftir því að ákvarðanir séu teknar út frá tölulegum gögnum sem hægt er að mæla árangur. Flest okkar hafa unnið tugi ára í lögreglunni og höfum ekki séð mælingar á störfum lögreglu, utan viðbragðstíma og málshraða.

Niðurstaða

Félag yfirlögregluþjóna tekur undir það markmið stjórnvalda að efla íslenska lögreglu og styrkja getu hennar til að sinna sífelld umfangsmeiri og flóknari verkefnum.

Félagið telur hins vegar að fyrirliggjandi frumvarp sýni ekki fram á með nægilega skýrum hætti að fækkun lögregluembætta úr níu í þrjú sé forsenda þess að þeim markmiðum verði náð. Fyrirliggjandi faglegar greiningar benda fyrst og fremst á skort á mannafla, sérhæfingu, fjárfestingu og innviðum en ekki að núverandi embættisskipan sé meginorsök þeirra áskorana sem lögreglan stendur frammi fyrir.

Félagið hefur jafnframt verulegar áhyggjur af því að áhrif breytinganna á löggæslu á landsbyggðinni, viðbragðsgetu lögreglu og innra öryggi ríkisins hafi ekki verið metin með fullnægjandi hætti.

Við mat á framtíðarskipan lögreglu verður ekki eingöngu horft til stjórnunar- og rekstrarsjónarmiða. Lögreglan er ein af meginstöðum innra öryggis ríkisins og gegnir lykilhlutverki í almannavörnum, þjóðaröryggi og viðnámsþrótti samfélagsins. Á tímum aukinnar alþjóðlegrar óvissu og vaxandi öryggisáskorana er nauðsynlegt að allar breytingar á skipulagi lögreglu byggist á vandaðri greiningu, skýrum faglegum forsendum og heildstæðu mati á áhrifum þeirra á öryggi almennings um land allt.

Félag yfirlögregluþjóna hvetur því til þess að framangreind atriði verði tekin til frekari skoðunar áður en frumvarpið verður afgreitt til endanlegrar meðferðar á Alþingi.

f.h. Félags yfirlögregluþjóna,

Bjarney S. Annelsdóttir, formaður